
ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Τμήμα Πληροφορικής

Μάθημα: «ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
(6ο εξ.)»

Ομάδα εργασίας:

Π18101 – ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΙΩΑΝΝΑ ΜΕΞΑ
Π18123 – ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΣΙΑ

Τα γράμματα που σχεδιάζουμε και για τα δύο ερωτήματα της εργασίας είναι Π και Μ. Οι κώδικες υλοποιήθηκαν σε Python.

Άσκηση 1:

➤ Επεξήγηση του γενετικού αλγορίθμου:

Οι γενετικοί αλγόριθμοι αποτελούνται από τα 5 παρακάτω στάδια:

- Δημιουργία τυχαίου αρχικού πληθυσμού
- Συνάρτηση καταλληλότητας
- Επιλογή γονέων
- Αναπαραγωγή
- Μετάλλαξη

Τα παραπάνω βήματα υλοποιούνται στο πρόγραμμά μας με την χρήση συναρτήσεων.

➤ Ανάλυση λειτουργίας συναρτήσεων:

Έχουμε δημιουργήσει συνολικά 9 συναρτήσεις μέσα στον κώδικά μας. Συγκεκριμένα τις:

1. create_population()
2. calculate_fitness()
3. select_best()
4. select_worst()
5. single_point_crossover()
6. mutation()
7. adjust_population()
8. genetic_algo()
9. lists_to_strings()

Παρακάτω αναλύονται οι συναρτήσεις και οι λειτουργίες τους.

1. Η create_population() δημιουργεί τυχαίο πληθυσμό χρωμοσωμάτων μεγέθους size και αριθμό γονιδίων genes_num, όπου size και genes_num είναι τα ορίσματα που δέχεται η συνάρτηση.

```
1 import random
2 from tabulate import tabulate
3
4 # Create random chromosomes
5 def create_population(size, genes_num):
6     population = []
7     for i in range(0,size):
8         temp = ""
9         for j in range(0,genes_num):
10             temp = temp + str(random.getrandbits(1))
11         population.append(temp)
12
13     return population
14
```

2. Η calculate_fitness() υπολογίζει την τιμή της συνάρτησης καταλληλότητας για κάθε χρωμόσωμα (γονέα) του πληθυσμού. Η τιμή αυτή αυξάνεται κάθε φορά που εντοπίζονται ίδια συνεχόμενα bit (γονίδια). Για παράδειγμα στην ακολουθία 110010, η τιμή της συνάρτησης καταλληλότητας είναι ίση με 2, διότι υπάρχει πρόβλημα στα υπογραμμισμένα bit. Επομένως, όσο μεγαλύτερη είναι η

τιμή της συνάρτησης καταλληλότητας, τόσο «ακατάλληλος» είναι ο γονέας και όσο μικρότερη είναι η τιμή, τόσο «κατάλληλος» είναι ο γονέας.

```
15 # Calculates fitness of parents (the population of similar bits in order)
16 def calculate_fitness(population):
17     fitness = []
18     for chromosome in population:
19         fit_count = 0
20         for i in range(0, len(chromosome) - 1):
21             if chromosome[i] == chromosome[i+1]:
22                 fit_count += 1
23         print(chromosome, fit_count)
24         fitness.append(fit_count)
25
26     return fitness
27
```

3. Η `select_best()` βρίσκει σε ποια θέση του πίνακα (πληθυσμού) υπάρχουν οι 2 καλύτεροι γονείς. Αυτό σημαίνει, ότι εντοπίζει τους γονείς αυτούς με την μικρότερη τιμή στην συνάρτηση καταλληλότητας.

```
28 # Find the index of the best parents (low fitness --> a few of similar bits in order)
29 def select_best(fitness):
30     parent1 = min(fitness)
31     index_parent1 = fitness.index(parent1)
32     fitness[index_parent1] = 10
33     parent2 = min(fitness)
34     index_parent2 = fitness.index(parent2)
35     fitness[index_parent1] = parent1
36
37     return index_parent1, index_parent2
38
```

4. Η `select_worst()` βρίσκει σε ποια θέση του πίνακα (πληθυσμού) υπάρχουν οι 2 χειρότεροι γονείς. Αυτό σημαίνει, ότι εντοπίζει τους γονείς αυτούς με την μεγαλύτερη τιμή στην συνάρτηση καταλληλότητας.

```
39 # Find the index of the worst parents (high fitness --> a lot of similar bits in order)
40 def select_worst(fitness):
41     parent1 = max(fitness)
42     index_parent1 = fitness.index(parent1)
43     fitness[index_parent1] = -1
44     parent2 = max(fitness)
45     index_parent2 = fitness.index(parent2)
46     fitness[index_parent1] = parent1
47
48     return index_parent1, index_parent2
49
```

5. Η `single_point_crossover()` παράγει τους απογόνους, με την τεχνική διασταύρωσης ενός σημείου. Δέχεται ως ορίσματα, τον πληθυσμό, την θέση των δύο καλύτερων γονέων του πληθυσμού και το πλήθος των bit που είναι ίσα με 1 στην μάσκα διασταύρωσης (μεταβλητή `mask`). Επιστρέφει, τους δύο νέους απογόνους που είναι αποτέλεσμα της αναπαραγωγής των γονέων.

```

50 # Implements the single point crossover technique, to create the offsprings
51 def single_point_crossover(population, index_parent1, index_parent2, mask):
52     temp_parent1 = population[index_parent1]
53     temp_parent2 = population[index_parent2]
54     offspring1 = temp_parent1[:mask] + temp_parent2[mask:]
55     offspring2 = temp_parent2[:mask] + temp_parent1[mask:]
56     offspring1 = list(offspring1)
57     offspring2 = list(offspring2)
58
59     return offspring1, offspring2
60

```

6. Η `mutation()` εφαρμόζει μετάλλαξη ενός τυχαία επιλεγόμενου bit και στους δύο απογόνους. Επιστρέφει τους μεταλλαγμένους απογόνους.

```

61 # Applies the mutation of a bit randomly
62 def mutation(offspring1, offspring2):
63     # Choose the random bit
64     mutation_gene_1 = random.randint(0, len(offspring1)-1)
65     mutation_gene_2 = random.randint(0, len(offspring2)-1)
66
67
68     if offspring1[mutation_gene_1] == "0":
69         offspring1[mutation_gene_1] = "1"
70     else:
71         offspring1[mutation_gene_1] = "0"
72
73     if offspring2[mutation_gene_2] == "0":
74         offspring2[mutation_gene_2] = "1"
75     else:
76         offspring2[mutation_gene_2] = "0"
77
78     offspring1, offspring2 = lists_to_strings(offspring1, offspring2)
79
80     return mutation_gene_1, mutation_gene_2, offspring1, offspring2
81

```

7. Η `adjust_population()` προσαρμόζει τον πληθυσμό αντικαθιστώντας τους δύο χειρότερους γονείς, με τους καινούργιους απογόνους. Επιστρέφει τον καινούργιο πληθυσμό.

```

82 # Creates the new population, replacing the worst parents with offsprings
83 def adjust_population(population, index_parent1, index_parent2, offspring1, offspring2):
84     offspring1, offspring2 = lists_to_strings(offspring1, offspring2)
85     population[index_parent1] = offspring1
86     population[index_parent2] = offspring2
87
88     return population
89

```

8. Η `genetic_algo()` υλοποιεί την διαδικασία του γενετικού αλγορίθμου, δίνοντας τιμή στις μεταβλητές που χρησιμοποιούνται ως ορίσματα και καλώντας με την κατάλληλη σειρά τις συναρτήσεις που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα τρέχει μέχρι να φέρει την επιθυμητή λύση για πληθυσμό μεγέθους 5 και χρωμοσώματα μεγέθους n γονιδίων. Το δεύτερο όρισμα c , υποδηλώνει το πλήθος των bit που είναι ίσα με 1 στην μάσκα διασταύρωσης. Ακόμα, πρέπει να σημειωθεί ότι η πιθανότητα να υπάρξει μετάλλαξη είναι ίση με 20% και γίνεται ανανέωση του πληθυσμού της τάξης του 40%. Επιστρέφει την καλύτερη λύση, δηλαδή το χρωμόσωμα με τιμή συνάρτησης καταλληλότητας ίση με 0 και την καλύτερη γενιά.


```

90 # Implementation of the genetic algorithm
91 def genetic_algo(n,c):
92     i = 1 # generation
93     num_iter = 1000 # max number of iterations
94     fittest_found = False
95     best_solution = ""
96     best_generation = 0
97     mutation_prob = 2 # probability of mutation
98
99     p = create_population(5,n) # create the initial population
100    f = calculate_fitness(p) # calculate the fitness
101    print("\n")
102
103    while i < num_iter + 1: # run until max iterations is reached
104        print("GENERATION: ", i)
105        ip1, ip2 = select_best(f) # find the best parents
106        of1, of2 = single_point_crossover(p, ip1, ip2, c) # create offsprings
107        # Check if mutation happens
108        if random.randint(1, 10) <= mutation_prob:
109            print("Mutation!")
110            m1, m2, of1, of2 = mutation(of1, of2) # create mutated offsprings
111
112        ip1, ip2 = select_worst(f) # find the worst parents
113        p = adjust_population(p, ip1, ip2, of1, of2) # create the new population
114        f = calculate_fitness(p) # calculate the new fitness
115        print("\n")
116
117        # If best solution is found
118        if 0 in f and i > 1:
119            best_generation = i
120            fittest_found = True
121            k = 0
122            for j in f:
123                if j == 0:
124                    best_solution = p[k] # returns the solution
125                    k += 1
126            break
127
128        i += 1 # move to the next generation
129
130    return fittest_found, best_generation, best_solution
131
132

```

9. Τέλος, η `lists_to_strings()` όπως λείει και το όνομά της, μετατρέπει μια λίστα σε string.

```

133 def lists_to_strings(lst1, lst2): # self explanatory...
134     str1 = ""
135     for c in lst1:
136         str1 += str(c)
137     str2 = ""
138     for c in lst2:
139         str2 += str(c)
140
141     return str1, str2
142

```

➤ Το κύριο κομμάτι του προγράμματος:

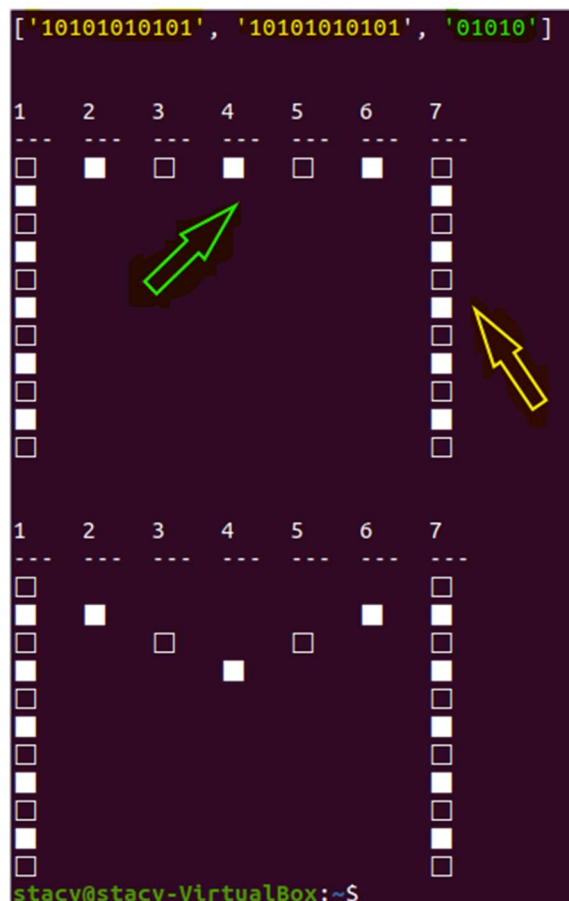
```
143 # Main
144 num_of_genes = 11
145 mask = 5 # crossover mask
146 solutions = []
147 num_of_solutions = 0
148 bit = 0 # the first bit of the solution with 11 number of genes
149 while True:
150     if num_of_solutions == 0:
151         # Run the genetic algorithm
152         fittest_found, best_generation, best_solution = genetic_algo(num_of_genes,mask)
153
154         # If max number of iterations is reached, run again
155         while fittest_found == False:
156             print("Reached max iterations!\n")
157             fittest_found, best_generation, best_solution = genetic_algo(num_of_genes,mask)
158     elif num_of_solutions == 2:
159         while bit == int(solutions[0][0]):
160             # Run the genetic algorithm
161             fittest_found, best_generation, best_solution = genetic_algo(num_of_genes,mask)
162             bit = int(best_solution[0])
163             # If max number of iterations is reached, run again
164             while fittest_found == False:
165                 print("Reached max iterations!\n")
166                 fittest_found, best_generation, best_solution = genetic_algo(num_of_genes,mask)
167                 bit = int(best_solution[0])
168             if bit != int(solutions[0][0]): # if bits are compatible
169                 solutions.append(best_solution)
170                 num_of_solutions += 1
171
172         # If optimal solution found
173         if fittest_found == True:
174             if num_of_solutions == 0:
175                 for i in range(0,2):
176                     solutions.append(best_solution)
177                     num_of_solutions += 1
178                 if int(solutions[0][0]) == 1:
179                     bit = 1
180             print("Optimal solution found on generation: ", best_generation)
181             print("Best solution: ", best_solution)
182             if num_of_solutions == 2:
183                 num_of_genes = 5
184                 mask = 3
185             if num_of_solutions == 3:
186                 break
187
188 print(solutions)
189
190 # Setting the 11 x 7 grid
191 table = []
192 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
193 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
194 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
195 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
196 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
197 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
198 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
199 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
200 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
201 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
202 table.append([" ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " ", " "])
203
204
205 # Replacing ones and zeros
206 k = 0
207 for i in solutions:
208     str = ""
209     for j in solutions[k]:
210         if j == "0":
211             str = str + "■"
212         elif j == "1":
213             str = str + "□"
214     solutions[k] = str
215     k += 1
216 print("\n")
217
```

```

218 # Same for P and M
219 j = 0
220 for i in solutions[0]:
221     table[j][0] = i
222     table[j][6] = i
223     j += 1
224
225 # For P
226 j = 1
227 for i in solutions[2]:
228     table[0][j] = i
229     j += 1
230
231 print(tabulate(table, headers=['1', '2', '3', '4', '5', '6', '7']))
232 print("\n")
233
234 # For M
235 j = 1
236 for i in solutions[2]:
237     table[0][j] = " "
238     j += 1
239
240
241 table[1][1] = solutions[2][0]
242 table[2][2] = solutions[2][1]
243 table[3][3] = solutions[2][2]
244 table[2][4] = solutions[2][3]
245 table[1][5] = solutions[2][4]
246
247 print(tabulate(table, headers=['1', '2', '3', '4', '5', '6', '7']))

```

Στην αρχή ορίζουμε το πλήθος των γονιδίων που θα περιέχει το κάθε χρωμόσωμα με 11, το πλήθος των bit που είναι ίσα με 1 στην μάσκα διασταύρωσης με 5 και ξεκινάει η διαδικασία. Θέλουμε να βρούμε μια λύση με τα παραπάνω στοιχεία πληθυσμού που δώσαμε, με σκοπό να σχηματίσουμε τις δύο στήλες των γραμμών M και Π. Μόλις εξασφαλίσουμε αυτή την λύση, τρέχουμε ξανά τον γενετικό αλγόριθμο, ωστόσο αλλάζοντας το πλήθος των γονιδίων με 5 και την μάσκα με 3, για να βρούμε την λύση που θα μας σχεδιάσει την πάνω γραμμή που ενώνει τις δύο στήλες των γραμμών M και Π. Στο παρακάτω σχήμα διακρίνονται καλύτερα οι γραμμές που πρέπει να σχηματιστούν.

Με κίτρινο διακρίνεται η πρώτη λύση του γενετικού αλγορίθμου που παράγει τις πλαϊνές στήλες που δείχνει το κίτρινο βελάκι και με πράσινο διακρίνεται η δεύτερη λύση που παράγει τις πάνω γραμμές που δείχνει το πράσινο βελάκι.

Η διαδικασία του αλγορίθμου εκτελείται με max αριθμό επαναλήψεων (γενεών) τις 1000. Αν δεν έχει βρεθεί λύση μέχρι τότε, ο αλγόριθμος εκτελείται από την αρχή. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, στον χρήστη εμφανίζεται ως εξής:

```
GENERATION: 1000
01001010101 1
01001010101 1
01001010101 1
01001010101 1
01001010101 1
01001010101 1

Reached max iterations!

01101110001 5
11000101011 4
00011100010 6
00001111001 7
00110110010 4
```

Επίσης, διασφαλίζουμε πάντα πως το πρώτο bit της δεύτερης λύσης θα είναι πάντα διαφορετικό από αυτό της πρώτης λύσης, διότι αλλιώς θα χαλάσει η αντιστοιχία των χρωμάτων στο αποτέλεσμα. Αν η δεύτερη λύση που θα επιστραφεί έχει ίδιο bit με αυτό της πρώτης λύσης, τότε ο αλγόριθμος ξανατρέχει μέχρι να επιστραφεί διαφορετικό bit.

```
['01010101010', '01010101010', '10101']
['10101010101', '10101010101', '01010']
```

➤ Επεξήγηση των αποτελεσμάτων:

Στον χρήστη εκτυπώνονται σε πραγματικό χρόνο ο πληθυσμός κάθε γενιάς, καθώς και αν έχει υπάρξει μετάλλαξη. Ακολουθούν ενδεικτικά screenshots:

<pre>11001001101 4 01100111010 4 01111110110 6 01100111111 7 00110011101 5 GENERATION: 1 11001001101 4 01100111010 4 01100001101 5 11001111010 5 00110011101 5 GENERATION: 2 11001001101 4 01100111010 4 11001111010 5 01100001101 5 00110011101 5</pre>	<pre>GENERATION: 13 Mutation! 11001001101 4 01100111010 4 11011111010 5 00100001101 5 00110011101 5 GENERATION: 14 11001001101 4 01100111010 4 11001111010 5 01100001101 5 00110011101 5 GENERATION: 15 Mutation! 11001001101 4 01100111010 4 11001011010 3 01100101101 3 00110011101 5</pre>	<pre>10110 1 00000 4 10100 1 10100 1 11010 1 GENERATION: 1 Mutation! 11110 3 10110 1 10100 1 10100 1 11010 1 GENERATION: 2 10100 1 10110 1 10100 1 10100 1 11010 1</pre>
--	---	--

Επιπλέον, ο χρήστης ενημερώνεται όταν βρεθεί η λύση, ποια είναι αυτή και σε ποια γενιά βρέθηκε:

GENERATION: 15

Mutation!

01110111010 4

010101010 0

01010111010 2

01010111010 2

01010111010 2

Optimal solution found on generation: 15

Best solution: 01010101010

GENERATION: 19

Mutation!

00100 2

10101 0

10100 1

10100 1

11010 1

Optimal solution found on generation: 19

Best solution: 10101

Τέλος, τυπώνεται η τελική λίστα με τις λύσεις και σχεδιάζονται καταλλήλως τα γράμματα Π και Μ:

```
['01010101010', '01010101010', '10101']
```

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

```
stacy@stacy-VirtualBox:~$
```

```
['10101010101', '10101010101', '01010']
```

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

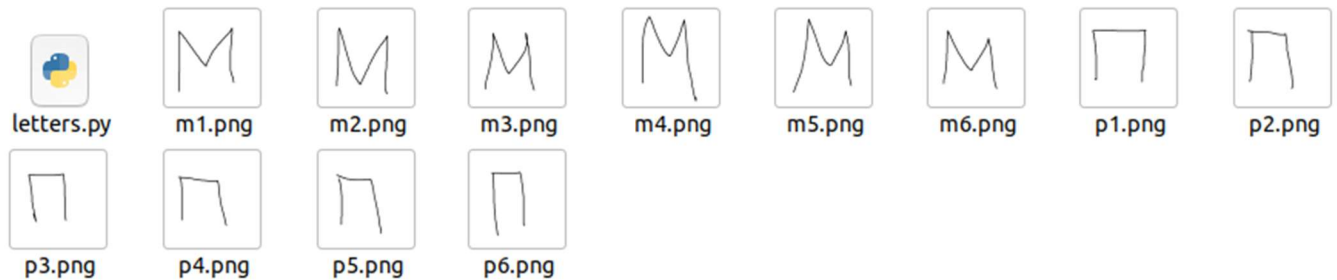
1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

```
stacy@stacy-VirtualBox:~$
```

Άσκηση 2:

➤ Δημιουργία dataset:

Έχουμε σχεδιάσει εμείς συνολικά 5 εικόνες μεγέθους 300x300 pixels για κάθε γράμμα και τα χρησιμοποιούμε ως δεδομένα εκπαίδευσης του νευρωνικού δικτύου και μια έκτη για κάθε γράμμα για να τεστάρουμε το δίκτυο.

➤ Ανάλυση λειτουργίας συναρτήσεων:

Έχουμε δημιουργήσει συνολικά 3 συναρτήσεις μέσα στον κώδικά μας. Συγκεκριμένα τις:

1. sigmoid()
2. sigmoid_derivative()
3. convertImg()

Παρακάτω αναλύονται οι συναρτήσεις και οι λειτουργίες τους.

1. Η sigmoid() στην ουσία υπολογίζει την τιμή της συνάρτησης ενεργοποίησης, ο τύπος της είναι:

$$\sigma(x) = \frac{1}{1 + e^{-x}}$$

```
1 from PIL import Image, ImageOps
2 import numpy as np
3
4
5 # Activation func
6 def sigmoid(x):
7     return 1 / (1 + np.exp(-x))
8
9
```

2. Η sigmoid_derivative() αντίστοιχα, υπολογίζει την τιμή της παραγώγου της συνάρτησης ενεργοποίησης σύμφωνα με τον κανόνα της αλυσίδας, ο τύπος της είναι:

$$\sigma'(x) = \sigma(x) \cdot (1 - \sigma(x))$$

```
10 def sigmoid_derivative(x):
11     return x * (1 - x)
12
13
```

3. Η `convertImg()` υλοποιεί την διαδικασία ψηφιοποίησης της εικόνας σε binary array.

```
14# convert image to binary array
15def convertImg(img):
16    grayscale_img = img.convert('L')
17    grayscale_img = grayscale_img.resize((10, 10)) # gives 10x10 pixels img
18    arr = np.array(grayscale_img) # gives 10x10 array
19    arr = np.reshape(arr, (100, 1)) # gives 100x1 array
20    threshold = 250 # value for determining whether 1 or 0
21    bin_arr = arr
22    for i in range(100):
23        if arr[i][0] > 250:
24            bin_arr[i][0] = 1 # white
25        else:
26            bin_arr[i][0] = 0 # black
27    return bin_arr
28
29
```

➤ Το κύριο κομμάτι του προγράμματος:

```
30 letter1_bin_arr = list() # stores input arrays of first letter
31 for i in range(1, 6):
32     letter1_bin_arr.append(convertImg(Image.open('p' + str(i) + '.png')))
33
34 letter2_bin_arr = list() # stores input arrays of second letter
35 for i in range(1, 6):
36     letter2_bin_arr.append(convertImg(Image.open('m' + str(i) + '.png')))
37
38 training_outputs1 = np.array([[1, 0]]).T # correct o/p for letter1
39 training_outputs2 = np.array([[0, 1]]).T # correct o/p for letter2
40
41 learning_rate = 0.01
42
43 synaptic_weights1 = 2*np.random.random(
44     (16, 100)) - 1 # gives a 16x100 array for weights btw first hidden layer and input layer
45 synaptic_weights2 = 2*np.random.random(
46     (16, 16)) - 1 # gives a 16x16 array for weights btw first hidden layer and input layer
47 synaptic_weights3 = 2*np.random.random(
48     (2, 16)) - 1 # gives a 2x16 array for weights btw first hidden layer and output layer
49
50 acceptable_error1 = False
51 acceptable_error2 = False
52
53 epochs = 0
54
```

Αρχικά, ψηφιοποιούμε όλες τις εικόνες του dataset και φτιάχνουμε τα training set για τα 2 γράμματα. Δημιουργούμε τα πρώτα τυχαία βάρη και προετοιμαζόμαστε για να τρέξει η επανάληψη, ώστε να εκπαιδευτεί το νευρωνικό δίκτυο. Σε κάθε επανάληψη (epoch), υπολογίζουμε τα καινούργια βάρη και το error, αφαιρώντας από την πραγματική έξοδο την επιθυμητή έξοδο και για τα 2 γράμματα. Επομένως, χρησιμοποιούμε back propagation για την αναπροσαρμογή των βαρών και ελαχιστοποιούμε το μέσο τετραγωνικό σφάλμα. Μόλις το συνολικό error και για τα 2 γράμματα γίνει μικρότερο από 0.0001, τερματίζουμε την διαδικασία εκπαίδευσης και προχωράμε στην διαδικασία του testing.

```

55 while True:
56     for bin_arr in letter1_bin_arr:
57         hidden_output1 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights1, bin_arr)) # gives  $w(i) \cdot x(i) = (16 \times 100) \cdot (100 \times 1) = (16 \times 1)$ 
58         hidden_output2 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights2, hidden_output1)) # gives  $w'(i) \cdot z1(i) = (16 \times 16) \cdot (16 \times 1) = (16 \times 1)$ 
59         output = sigmoid(np.dot(synaptic_weights3, hidden_output2)) # gives  $w''(i) \cdot z2(i) = (2 \times 16) \cdot (16 \times 1) = (2 \times 1)$ 
60
61         error = training_outputs1 - output
62         if (error[0] ** 2)/2 + (error[1] ** 2)/2 < 0.0001:
63             acceptable_error1 = True
64             break
65
66         # Computes the new weights
67         dely = (training_outputs1 - output) * sigmoid_derivative(output)
68         delz = np.dot(synaptic_weights3.T, dely) * sigmoid_derivative(hidden_output2)
69         delx = np.dot(synaptic_weights2.T, delz) * sigmoid_derivative(hidden_output1)
70         synaptic_weights3 += (learning_rate * np.dot(dely, hidden_output2.T))
71         synaptic_weights2 += (learning_rate * np.dot(delz, hidden_output1.T))
72         synaptic_weights1 += (learning_rate * np.dot(delx, bin_arr.T))
73
74     for bin_arr in letter2_bin_arr:
75         hidden_output1 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights1, bin_arr)) # gives  $w(i) \cdot x(i) = (16 \times 100) \cdot (100 \times 1) = (16 \times 1)$ 
76         hidden_output2 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights2, hidden_output1)) # gives  $w'(i) \cdot z1(i) = (16 \times 16) \cdot (16 \times 1) = (16 \times 1)$ 
77         output = sigmoid(np.dot(synaptic_weights3, hidden_output2)) # gives  $w''(i) \cdot z2(i) = (2 \times 16) \cdot (16 \times 1) = (3 \times 1)$ 
78
79         error = training_outputs2 - output
80         if (error[0] ** 2)/2 + (error[1] ** 2)/2 < 0.0001:
81             acceptable_error2 = True
82             break
83
84
85         dely = (training_outputs2 - output) * sigmoid_derivative(output)
86         delz = np.dot(synaptic_weights3.T, dely) * sigmoid_derivative(hidden_output2)
87         delx = np.dot(synaptic_weights2.T, delz) * sigmoid_derivative(hidden_output1)
88         synaptic_weights3 += (learning_rate * np.dot(dely, hidden_output2.T))
89         synaptic_weights2 += (learning_rate * np.dot(delz, hidden_output1.T))
90         synaptic_weights1 += (learning_rate * np.dot(delx, bin_arr.T))
91
92     epochs += 1
93
94     if acceptable_error1 and acceptable_error2:
95         break
96
97 # test sample
98 img1 = Image.open('m6.png')
99 binary_arr1 = convertImg(img1)
100 input_layer1 = binary_arr1
101 outputs1 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights1, input_layer1))
102 input_layer2 = outputs1
103 outputs2 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights2, input_layer2))
104 input_layer3 = outputs2
105 outputs3 = sigmoid(np.dot(synaptic_weights3, input_layer3))
106
107 print("Possibility of being a Π:", outputs3[0])
108 print("Possibility of being a M:", outputs3[1], "\n")
109 if list(outputs3).index(max(outputs3)) == 0:
110     print("It's a Π")
111 else:
112     print("It's a M")

```

Στην διαδικασία testing, φορτώνουμε μια εικόνα Π ή Μ, την μετατρέπουμε σε binary array και υπολογίζουμε τα βάρη. Τέλος, εκτυπώνουμε ποιες είναι οι πιθανότητες να είναι το ένα γράμμα ή το άλλο και τέλος τυπώνεται το γράμμα που προέβλεψε το νευρωνικό δίκτυο.

➤ Παραδείγματα εκτύπωσης και για τα 2 γράμματα:

```

stacy@stacy-VirtualBox:~/letters$ python3 letters.py
Possibility of being a Π: [0.98061898]
Possibility of being a M: [0.02440245]

It's a Π

```

```

stacy@stacy-VirtualBox:~/letters$ python3 letters.py
Possibility of being a Π: [0.03468627]
Possibility of being a M: [0.96906874]

It's a M

```